

Stanovisko Výboru regiónov „Európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy“ a „Európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu“

(2008/C 325/07)

VÝBOR REGIÓNOV

- sa stotožňuje s konštatovaním, že v EÚ existuje zhoda, že je potrebné zmodernizovať odborné vzdelávanie a prípravu v Európe. Zabezpečenie kvality odborného vzdelávania je dôležitým prvkom tohto cieľa;
- zastáva názor, že problémy s uznávaním výstupov vzdelávania nadobudnutých v jednotlivých členských štátoch brzdia mobilitu v EÚ a sú prekážkou v ceste skutočne celoživotného vzdelávania;
- zdôrazňuje, že v mnohých členských štátoch je za odborné vzdelávanie a prípravu zodpovedná regionálna a miestna úroveň;
- víta dva návrhy na odporúčania, ktorými chce Komisia poukázať na riešenie sociálnych a hospodárskych problémov vyskytujúcich sa v globalizovanom svetovom hospodárstve založenom na vedomostiach, v ktorom žijeme. Okrem toho majú prispieť k zlepšeniu mobility v rámci Európskej únie a k podpore kvalifikačnej výmeny. Z pohľadu VR je preto nevyhnutné ďalej rozvíjať oblasti dôležité pre občanov a úlohy, ktoré spadajú do kompetencií regiónov a miestnych samospráv;
- zastáva názor, že hlavnými užívateľmi európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy budú celoštátne/regionálne a miestne orgány, ktoré sú zodpovedné za zabezpečenie kvality a zlepšovanie všeobecného vzdelávania a odbornej prípravy;
- žiada, aby sa príslušné miestne a regionálne orgány zapojili do prác na prepojenie národných/regionálnych kvalifikačných rámcov s ECVET;
- považuje za skutočné meradlo úspechu systému jeho praktickú realizáciu a akceptovanie. Miestne a regionálne orgány môžu poskytovať cennú pomoc tým, že ho budú podporovať prostredníctvom svojich sietí a zabezpečia dôveryhodnosť a realizovateľnosť ECVET.

Spravodajca: Kent JOHANSSON (SV/ALDE), člen rady provincie Västra Götaland

Referenčné dokumenty

Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy

KOM(2008) 179 v konečnom znení – 2008/0069 (COD)

Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu

KOM(2008) 180 v konečnom znení – 2008/0070 (COD)

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

VÝBOR REGIÓNOV,

1. konštatuje, že odborné vzdelávanie a príprava má rozhodujúci význam pre dosiahnutie cieľov Lisabonskej stratégie, najmä pre zlepšenie hospodárskeho rastu, konkurencieschopnosti a sociálnej integrácie. Všeobecné vzdelávanie a odborná príprava, odborné schopnosti a celoživotné vzdelávanie patria medzi najdôležitejšie priority VR;

2. zastáva názor, že problémy s uznávaním výstupov vzdelávania nadobudnutých v jednotlivých členských štátoch brzdia mobilitu v EÚ a sú prekážkou v ceste skutočne celoživotného vzdelávania;

3. stotožňuje sa s konštatovaním, že v EÚ existuje zhoda, že je potrebné zmodernizovať odborné vzdelávanie a prípravu v Európe. Zabezpečenie kvality odborného vzdelávania je dôležitým prvkom tohto cieľa;

4. zdôrazňuje, že v mnohých členských štátoch je za odborné vzdelávanie a prípravu zodpovedná regionálna a miestna úroveň. Odborná príprava sa financuje z viacerých zdrojov, hoci vo väčšine členských štátoch zabezpečuje financovanie štát (celoštátna a regionálna úroveň) s vysokým podielom regionálneho a miestneho financovania;

5. vyjadruje sa k dvom predlohám, ktoré sa týkajú európskej spolupráce v oblasti odborného vzdelávania. V prípade prvej predlohy, týkajúcej sa európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu, dospel konzultačný proces ďaleko, no v prípade druhej predlohy, týkajúcej sa vytvorenia európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy, sa nachádza v ranom štádiu. Preto budú ďalšie konzultácie dôležité a sú vítané;

6. víta dva návrhy na odporúčania, ktorými chce Komisia poukázať na riešenie sociálnych a hospodárskych problémov vyskytujúcich sa v globalizovanom svetovom hospodárstve založenom na vedomostiach, v ktorom žijeme. Okrem toho majú prispieť k zlepšeniu mobility v rámci Európskej únie a k podpore kvalifikačnej výmeny. Z pohľadu VR je preto nevyhnutné ďalej rozvíjať oblasti dôležité pre občanov a úlohy, ktoré spadajú do kompetencií regiónov a miestnych samospráv;

7. berie na vedomie, že európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET) je prostriedkom opisu kvalifikácií z hľadiska jednotiek vzdelávacích výstupov a s nimi súvisiacich bodov na účel prenosu a akumulácie vzdelávacích výstupov. Poskytuje spoločný metodický rámec, v ktorom sa má

uľahčiť prenos kreditov za vzdelávacie výstupy z jedného klasifikačného systému do druhého alebo z jedného študijného smeru do druhého;

8. zastáva názor, že hlavnými užívateľmi európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy budú na jednej strane celoštátne/regionálne a miestne orgány, ktoré sú zodpovedné za zabezpečenie kvality a zlepšovanie všeobecného vzdelávania a odbornej prípravy. Na rozdiel od ECVET sa referenčný rámec zameriava na zabezpečenie transparentnosti a zosúladenie trendov v oblasti politiky odborného vzdelávania a prípravy;

9. stotožňuje sa s názorom, že uplatňovanie ECVET a referenčného rámca sa musí uskutočniť na základe dobrovoľnosti, no považuje za nevyhnutné stanoviť rámcové podmienky a usmernenia pre prácu s týmto systémom. Rôzne skupiny užívateľov (skupina užívateľov ECVET a ENQAVET – European Network on Quality Assurance in Vocational Education and Training – Európska sieť zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy) musia byť okrem toho zastúpené zástupcami s bezprostredným mandátom regionálneho alebo miestneho orgánu. Podobne je potrebné zabezpečiť zastúpenie súkromných aktérov a sociálnych partnerov;

10. zdôrazňuje, že do spoločných grémii zaoberajúcich sa ďalším rozvojom systémov je potrebné bezprostredne zapájať regióny, ktoré sú podľa vnútroštátneho ústavného usporiadania zodpovedné za vzdelávanie, a to nezávisle od toho, či sa ich členský štát rozhodne zapojiť do ECVET a/alebo referenčného rámca;

11. považuje v rámci nadchádzajúcej práce v oblasti rozvoja za veľmi dôležité, aby sa podarilo dosiahnuť vyvážený pomer medzi snahou o zlepšenie mobility občanov prostredníctvom systémov prenosu kreditov spolu so zlepšením kvality vzdelávacích činností na jednej strane a nevyhnutnosťou väčšej diverzity vzdelávacích systémov, za ktoré sú zodpovedné regióny a obce, resp. mestá v členských štátoch na druhej strane;

12. poukazuje na to, že ECVET a referenčný rámec zabezpečenia kvality patrí do väčšej skupiny európskych iniciatív v oblasti politiky vzdelávania, medzi ktoré patrí Európsky systém prenosu a započítavania kreditov (ECTS), Europass, Európska charta kvality mobility (EQCM), európske zásady identifikácie a uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania a Európsky kvalifikačný rámec pre celoživotné vzdelávanie (EQF);

13. zdôraznil vo svojich predošlých stanoviskách, že neustále rastúce požiadavky na pracovisku (nové pracovné systémy, prispôbovanie sa novým technológiám) si vyžadujú nepretrajné zvyšovanie kvalifikácie zamestnancov. Ponuky vzdelávania zamerané na celoživotné vzdelávanie sa môžu prejavíť ako nevyhnutné nástroje na vytvorenie skupiny kvalifikovaných zamestnancov, ktorá je centrálnou súčasťou trvalo udržateľného hospodárskeho a spoločenského vývoja ⁽¹⁾. Najmä vzhľadom na demografický vývoj je potrebné zabezpečiť efektívnejšie využitie existujúcich pracovných síl;

14. poukazuje na to, že preverenie a ďalší rozvoj systémov si bude vyžadovať vlastné finančné prostriedky;

Európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET)

15. upozorňuje na to, že medzinárodná mobilita v oblasti vzdelávania a zamestnanosti má v Európe veľmi dlhú tradíciu. Mala podstatný význam pre rozvoj remesiel, priemyslu, obchodu a podnikateľskej činnosti, prostredníctvom ktorých sa vytvoril základ prosperity určitého miesta, regiónu alebo krajiny;

16. je presvedčený, že vzdelávanie a zamestnávajúce v medzinárodnom kontexte bude veľmi dôležité v hospodárstve, ktoré sa čoraz viac globalizuje. Túto mobilitu v oblasti vzdelávania a zamestnanosti treba podporiť moderným nástrojom. VR považuje za taký nástroj ECVET;

17. konštatuje, že potreba kompetencií sa v čoraz väčšej miere určuje na regionálnej úrovni. VR zdôraznil, že miestny a regionálny rozvoj vychádza prirodzene z rozdielných predpokladov a východiskových pozícií. V žiadnom prípade ho však nemožno vnímať oddelene od prostredia. Regióny a spoločnosti potrebujú produktívny systém, ktorý sa obnovuje rovnakým tempom, akým zanikajú tradičné pracovné miesta; inak hrozí stagnácia, sociálna marginalizácia vo forme nezamestnanosti, vysoká chorobnosť a príliš často aj skorý odchod z trhu práce ⁽²⁾;

18. zdôrazňuje, že charakteristickou črtou sveta práce v Európe musí byť rozsiahla flexibilita v spojitosti so spoľahlivým sociálnym zabezpečením, ako je prezentované v dokumente Európskej komisie „K spoločným zásadám flexiistoty“ ⁽³⁾;

19. súhlasil v inej súvislosti s Komisiou, že národný a európsky kvalifikačný rámec zjednodušuje validáciu akéhokoľvek typu vzdelávania ⁽⁴⁾;

20. privítal kvalifikačný rámec pre celoživotné vzdelávanie, ktorý navrhla Európska komisia, a podporil oba ciele „zlepšenie transparentnosti kvalifikácií“ a „podporu väčšej mobility v EÚ“;

⁽¹⁾ Pozri stanovisko CdR 226/98 fin.

⁽²⁾ Pozri stanovisko Výboru regiónov zo 14. júna 2006 na tému „Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových zručnostiach pre celoživotné vzdelávanie“.

⁽³⁾ Pozri stanovisko Výboru regiónov (CdR 274/2007) k dokumentu Komisie KOM(2007) 359 v konečnom znení.

⁽⁴⁾ Pozri stanovisko CdR 335/2006 fin.

21. nalieha v súvislosti s vlastnou požiadavkou týkajúcou sa kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie, aby sa príslušné miestne a regionálne orgány zapojili do prác na prepojenie národných/regionálnych kvalifikačných rámcov s ECVET;

22. stotožňuje sa s vyjadrením Európskej komisie, že systém kreditov ECVET má byť „kultúrne a technicky prispôsobený [...] regionálnemu [...] prostrediu“ a poukazuje na to, že samotné regionálne orgány majú často právomoci v oblasti stanovovania, vývoja a realizácie kvalifikačných systémov a systémov celoživotného vzdelávania vo formálnej, neformálnej a informálnej oblasti;

23. podčiarkuje, že veľká časť odbornej prípravy z hľadiska celoživotného vzdelávania sa uskutočňuje v podnikoch alebo podnikových sieťach, v ktorých sa intenzívne využívajú vedomosti, pričom táto činnosť čoraz častejšie prebieha v medzinárodnom meradle;

24. poukazuje na dobré príklady, ako môže byť v súčasnosti vybudovaná spolupráca medzi organizáciami jedného odvetvia a regiónmi rôznych krajín v oblasti odbornej prípravy a ako môže zahŕňať aj spoločné plánovanie a uznávanie ⁽⁵⁾. Takéto iniciatívy treba podporovať a zohľadňovať;

25. zdôrazňuje, že na uznávaní musia spolupracovať rôzne zúčastnené strany, nielen zo štátnej oblasti, ale aj súkromní aktéri, podniky a sociálni partneri;

26. víta vytvorenie užívateľskej skupiny ECVET, ktorá aktualizuje a koordinuje jednotlivé procesy. Do užívateľskej skupiny musia však patriť aj regionálne a miestne orgány, ako aj miestne podniky a sociálni partneri, aby tak mali bezprostredný prístup k ECVET; pritom sa musia dodržiavať pravidlá a predpisy jednotlivých členských štátov;

27. konštatuje, že miestne a regionálne orgány môžu často prijímať účinné, konkrétne opatrenia v oblasti odbornej prípravy;

28. berie na vedomie, že ECVET je systém kreditov vybudovaný na jednotkách, pomocou ktorého sa merajú a porovnávajú vzdelávacie výstupy a môžu sa prenášať z jednej vzdelávacej inštitúcie na druhú;

29. víta, že tento systém je kompatibilný so všetkými klasifikačnými systémami, najmä s európskym systémom prenosu a započítavania kreditov (ECTS), ktorý podporuje a uľahčuje vnútroeurópsku a celosvetovú mobilitu vysokoškolských študentov;

30. považuje za skutočné meradlo úspechu systému jeho praktickú realizáciu a akceptovanie. Miestne a regionálne orgány môžu poskytovať cennú pomoc tým, že ho budú podporovať prostredníctvom svojich sietí a zabezpečia dôveryhodnosť a realizovateľnosť ECVET;

31. považuje v zmysle dobrého používania systému ECVET za nevyhnutné konkrétne príklady fungovania systému v praxi, keď sa systém uvedie do prevádzky. To by poskytlo impulzy pre využívanie možností, ktoré ponúka ECVET, v širšom kontexte;

⁽⁵⁾ Napríklad európsky kurz údržby nákladných vozidiel, pozri www.anfa-auto.fr.

Európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality odbornej prípravy a vzdelávania

32. zastáva názor, že v socio-ekonomickom zmysle vyššiu efektivitu odborného vzdelávania a prípravy možno dosiahnuť tým, že sa odborná príprava lepšie prispôbi neustále sa meniacim potrebám trhu práce v znalostnej spoločnosti, najmä prostredníctvom podpory vysokokvalifikovaných pracovníkov, ktorí zodpovedajú požiadavkám, ktoré na nich kladie globalizácia;

33. zdôrazňuje, že systémy všeobecného vzdelávania a odbornej prípravy nemožno rozvíjať – ako sa to niekedy stáva – izolovanie od podnikateľského a sociálneho kontextu a inovačného potenciálu určitého miesta, pretože rast, konkurencieschopnosť a možnosti zamestnania v určitom regióne závisia čoraz viac od kvalifikácie súčasných a budúcich zamestnancov a aj od prínosu odborného vzdelávania a prípravy, ako aj rekvalifikácie k dlhodobému dopĺňaniu a rozvíjaniu týchto kvalifikácií;

34. považuje preto za základnú nevyhnutnosť zosúladiť referenčný rámec zabezpečovania kvality s požiadavkami miestneho trhu práce a požaduje zavedenie akreditácie centier odbornej prípravy ako súčasť tohto procesu;

35. uvedomuje si prínos referenčného rámca zabezpečenia kvality, pretože je krokom vpred v oblasti všeobecného vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ, najmä vzhľadom na podporu vzájomného vzdelávania, mobility a výmeny osvedčených postupov;

36. víta zásadnú štruktúru referenčného rámca vo forme cyklu zlepšovania a zdôrazňuje, že ukazovatele kvality netreba chápať ako usmernenia, ale ako referenčné veličiny, ktoré možno v ďalšom priebehu rôznym spôsobom rozvíjať, napr. v bilaterálnom a multilaterálnom kontexte;

37. zdôrazňuje, že referenčný rámec nemožno redukovať len na štatistický systém alebo určitú kontrolnú funkciu, ale treba ho chápať ako účinný nástroj na neprestajné zvyšovanie kvality na rôznych úrovniach a u rôznych aktérov a zúčastnených;

38. vyslovuje sa za to, aby referenčný rámec nebol vyhradený len celoštátnej úrovni, ale aby zodpovedajúce procesy boli iniciované aj na miestnej a regionálnej úrovni. To isté treba umožniť aj vzdelávacím systémom, ktoré nepatria do rámca verejného vzdelávania, aby sa aj tieto neustále zlepšovali a vyvíjali;

39. zastáva názor, že treba premyslieť, akú formu má mať tento referenčný rámec a aký podrobný má byť vzhľadom na dosiahnutie stanovených cieľov. Podľa názoru výboru nesmú byť ukazovatele také podrobné, aby realizácia referenčného

rámca a ďalšia práca s ním viedla k nepriamemu riadeniu systémov vzdelávania;

40. zdôrazňuje, že referenčné ukazovatele, ktoré navrhla Komisia,

- treba chápať ako súbor nástrojov, ktorého cieľom je podpora hodnotenia a zlepšenia kvality systémov odborného vzdelávania a prípravy v súlade s národnou legislatívou a postupmi,
- nezavádzajú žiadne nové normy, ale majú podporovať úsilie členských štátov pri zachovaní rôznorodých prístupov jednotlivých členských štátov,
- sa využijú na základe dobrovoľnosti, majú pôsobiť výlučne ako pomôcka, a teda nie ako prostriedok na porovnanie kvality a efektívnosti rôznych národných systémov v Európe;

bolo by preto výhodné, aby si rôzni užívatelia mohli vybrať ukazovatele, ktoré sa im javia ako najpodstatnejšie pre potreby ich vlastného systému zabezpečenia kvality;

41. zdôrazňuje, že je potrebné posilniť miestny a regionálny rozmer, najmä prostredníctvom podpory miestnych a regionálnych sietí v tejto oblasti, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že v odporúčaní sa výslovne v dostatočnej miere neuznáva význam zapojenia miestnych a regionálnych orgánov;

42. požaduje silnejšie priame zapojenie miestnej a regionálnej úrovne do siete ENQAVET (European Network on Quality Assurance in Vocational Education and Training – Európska sieť zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy). Je potrebné stimulovať a podporovať vytvorenie siete rôznych regiónov a podnikov v súvislosti s referenčným rámcom zabezpečenia kvality;

43. podporuje zavedenie značky kvality pre zariadenia odbornej prípravy, podobnej kvalitatívnemu rebríčku, ktorý už existuje pre inštitúcie vyššieho vzdelávania;

44. poukazuje na to, že zlepšenie v odbornom vzdelávaní a príprave bude prospešné pre jednotlivca i pre spoločnosť. Prostredníctvom celkovo vyššej úrovne kvalifikácie sa zlepšia hospodárske ukazovatele, ako produktivita a nezamestnanosť a sociálne ukazovatele, ako občianska angažovanosť, kriminalita a náklady na zdravotníctvo;

45. je presvedčený o tom, že odborná príprava môže prispieť k lepšej sociálnej integrácii skupín, ktoré sú znevýhodnené na trhu práce, ako napr. migrantov, starších ľudí a osôb, ktoré prerušili školskú dochádzku, resp. štúdium bez ich ukončenia;

46. zdôrazňuje, že je potrebné postarať sa nielen o skupiny, na ktoré sa vzťahujú opatrenia v oblasti vzdelávania, ale aj o tie, ktoré nemajú prístup k systému, majú ho sťažený alebo z neho vypadli.

V Bruseli 8. októbra 2008

Predseda
Výboru regiónov
Luc VAN DEN BRANDE